

אלא בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך".

אכן בדברי הגר"א מבואר דהך דבעבור זה, אינו אך גילוי על זמן החיוב, אלא דמצה ומרור מישך שייכא לעצם הסיפור, וכל בלא מצה ומרור לא שייכא סיפור. דהנה מנהג הוא לומר ההגדה בשבת הגדול, שאז התחילו הניסים של יציאת מצרים, וכתבו בשם הגר"א במעשה רב דאין ראוי לנהוג כן, דהא אמרינן בעבור זה בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך ע"כ, ואי אינו אלא גילוי על זמן החיוב, מה טענה היא זו, והא בלא"ה אין אומרים ההגדה בתורת מצוה אלא בתורת מנהג בעלמא, ומבוארת דעת הגר"א דמצה ומרור מישך שייכא לעצם הסיפור, וכיון דהמנהג אינו אמירה בעלמא אלא "סיפור", לא שייכא סיפור בלא מצה ומרור. ויעוין ברמב"ן בסה"מ בהשמטות דמבואר דהיחס בין הגדה לפסח מצה ומרור הוא כעין היחס בין מקרא ביכורים להבאת ביכורים, ומשמע כדרך זו.

ונראה בס"ד בגדר הדבר דהנה מהך קרא ד"והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", דרשו ז"ל [משנה פסחים קט"ז ב' ובהגדה של פסח] "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים", וי"ל דנתפרשה כאן צורת

אברהם אבינו וכל האבות קיימו כה"ת כולה עד שלא ניתנה, ובליל ט"ו אכל אברהם אבינו מצות ומרורים אף שהיה קודם גאולת מצרים, וע"כ מצוות אלו לא נבעו מגאולת מצרים רק אדרבה דמזכות פסח מצה ומרור שיש בלילה זה נצמחה גאולתם ממצרים בלילה זה, וזוהי התשובה דבעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, לא אמר לו בעבור שיצאתי ממצרים אני עושה המצוה רק להיפוך בעבור מצוות אלו נתחדשה לנו יציאת מצרים (והיינו כפי' רש"י והא"ע כנ"ל) עכ"ד הביה"ל (ויעוין עוד בזה בהגדת "מבית לוי" מה שפירש מרן הגרי"ז זצוקללה"ה את הפסוקים בשה"ש ב' י"ג לפי זה). ויעוין בספר מהרי"ל (מנהגים) סדר ההגדה וז"ל: "והא דלא מברכינן שעשה נסים איציאת מצרים, אמר מהר"י סג"ל משום דמצוה הכתובה בתורה היא, ואין מברכין שעשה נסים אלא אמצוה דרבנן, כגון חנוכה ופורים דתיקנו הברכה משום הנס, מצות ופסח דאורייתא גם אם לא הנס", והן הן הדברים. נמצינו למדים דהלילה הזה של ליל פסח הוא זמן הגאולה משום שהוא זמן המצוות, וא"כ כל השתייכותינו והתייחסותינו לגאולה של הזמן הזה, עד כדי הבחינה של "כאילו הוא יצא עתה ממצרים" [כלשון הרמב"ם בפ"ז מהל' חמץ ומצה ה"ן] הוא בזה שאנו שייכים לזמן המצוות, והיינו "בעבור זה לא אמרתי